

EESTI HARIDUSTÖÖTAJATE LIIT

ÕPETAJATE TÖÖAEG JA TÖÖÜLESANDED

Uuringu kokkuvõte

õpetajate ajakulutustest tööülesannete täitmiseks

**Koostajad:
Rein Vöormann
Jelena Helemäe**

Tallinn 2006

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Küsitletud õpetajate kontingendi iseloomustus.....	6
2. Kui palju aega kulub õpetajal tööülesannete täitmiseks? Üldine ülevaade	12
2.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu	13
2.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu	14
2.3. Alla normkoormusega õpetajate ajakulu	15
3. Õpetaja ajakulu sõltuvalt pedagoogilisest staažist	20
3.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt pedagoogilisest staažist	20
3.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt pedagoogilisest staažist	21
4. Õpetaja ajakulu sõltuvalt koolitüübist	24
4.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt koolitüübist	24
4.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt koolitüübist	25
4.3. Alla normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt koolitüübist	26
5. Õpetaja ajakulu sõltuvalt kooliastmest	30
5.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooliastmest	30
5.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooliastmest	31
6. Õpetaja ajakulu sõltuvalt kooli asukohast	34
6.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooli asukohast	34
6.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooli asukohast	35
6.3. Alla normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooli asukohast	36
Kokkuvõte	40
Lisa 1	
Lisa 2	

SISSEJUHATUS

Haridusküsimused on jätkuvalt nii poliitikute, haridustegelaste kui ka laia avalikkuse huviorbiidis. Arutlustväärivaid probleeme on hariduses küllaga – alustades koolimajade seisundist ja lõpetades pedagoogiliste probleemidega. Hariduses ei ole selgeks vaieldud ja konsensusele jõutud nii mitmeski põhimõttelises küsimuses: kas planeerida koolivõrku või lasta koolidel areneda omasoodu? Milline peaks olema üldhariduskooli ja kutsekooli suundujate vahekord? Kuidas vähendada põhikoolist väljalangevust? Mida ja kui palju ikka õpetada? Jne.

Mõnedes küsimustes löövad kiredki lõkkele, sest niipalju kui inimesi, niipalju on ka erinevaid arvamusi. Ühtsete seisukohtade väljatöötamine kulgeb üsna vaevaliselt. Ometi on haridus üks selline valdkond riigikats ja tervishoiu kõrval, kus ühiskonna jätkusuutlikkuse huvides tuleks erakondadel jõuda ühiste seisukohtadeni, mis peaksid leidma aktsepti laialt avalikkuselt.

Ehkki juba mõnda aega on olnud tulipunktis õppekavade koostamine, ei tähenda see, et teised haridusküsimused oleksid edasiliikumise aspektist vähemtähtsad. Nad ei ole antud hetkel laia üldsuse seisukohalt ehk kõige aktuaalsemad, kuid võivad õpetaja igapäevategemisi ning seeläbi haridust laiemalt isegi rohkem mõjutada kui tulipunkti tõusnud küsimused. Siia kuuluvad ka õpetajate koormusega seotud probleemid.

Vabariigi Valitsus on välja andnud määruse, mis sisaldab koolide ja muude lasteasutuste õpetajate, kasvatajate ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtade loetelu, millel kehtib lühendatud tööaeg. Nendeks ametikohtadeks on:

- 1) koolieelse lasteasutuse õpetaja, logopeed ja eripedagoog;
- 2) lasteaed-alkooli, algkooli, põhikooli, gümnaasiumi (sh gümnaasiumi, mille juures on põhikooli klasse, ning põhikooli ja gümnaasiumi, mis tegutsevad ühe asutusena) klassiõpetaja, aineõpetaja, logopeed, eripedagoog, kasvataja ja ringijuht;
- 3) kutseõppeasutuse õpetaja;
- 4) huvialakooli õpetaja, treener-õpetaja, metoodik, klaverisaatja, kontsertmeister, ballettmeister, dirigent ja ringijuht;
- 5) lastekodu, laste tugikodu, turvakodu, laste varjupaiga, puuetega laste keskuse, koolkodu, väikelastekodu, noortekodu ja segatüüpi hoolekandetasutuse nooremkasvataja, kasvataja ja vanemkasvataja, sotsiaalpedagoog, logopeed ja

eripedagoog;

6) puuetega inimeste kutsealase rehabilitatsiooni keskuse õpetaja, psühholoog ja metoodik;

7) tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitud töölepingu alusel töötav psühholoog ja logopeed.

Neil ametikohtadel on tööaja kestus seitse tundi päevas ehk 35 tundi nädalas. Seejuures on õppe- ja kasvatustöö tundide arv veelgi väiksem (muudele tegevustele peab ka aega jääma), olles sõltuvuses ülalesitatud töötajate kategooriast.

Näiteks põhikooli klasside klassiõpetajal ja aineõpetajal on normkoormus 18-24 tundi nädalas, gümnaasiumi aineõpetajal 18-22 tundi nädalas. Nädala normkoormuse olemasolu aga ei tähenda, et õpetaja tegelik koormus mahub neisse raamidesse. Reeglina on see suurem, seda kas õpetajate nappuse tõttu või veelgi olulisemal põhjusel – rohkem tunde võimaldab saada suuremat palka.

Milline on õpetajate tegelik nädalakoormus? Või teisisõnu, kui palju aega ja milliste tööülesannete täitmisele õpetaja kulutab? Nendele küsimustele püüab valgust heita uuring, mille ettevalmistuse ja välitööd viis läbi Eesti Haridustöötajate Liit (EHL).

EHL koostas ka küsimustiku õpetajate ajakulude mõõtmiseks, mis jagati laiali koolidesse üle Eesti. Täidetud küsitluslehed (kokku 1143) paluti kooli ametiühingu usaldusisikul kokku korjata ja edastada EHL maakonna/linnaliitu, kust need suunati EHL-i töötuse ja analüüsi teostamiseks. Andmete sisestamise arvutisse, andmete töötuse ja analüüsi viisid läbi TLÜ Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi sotsioloogid. Nende koostatud on ka käesolev kokkuvõtte õpetajate koormusest/ajakulutustest.

Nimetatud küsimustikus paluti õpetajatel ajavaheajal 14.-27. november 2005 iga päev fikseerida, kui palju aega kulus õpetamiseks ettevalmistamisele, õppetööle, klassijuhataja tööle, koolitusele ja enesetäiendamisele, dokumentatsiooni täitmisele, muudele tegevustele (vt Lisa 1).

Iga tegevus jaguneb omakorda alategevusteks, näiteks õpetamine koosneb tundide, ka asendustundide läbiviimisest, õpilase järeleaitamisest, konsultatsioonidest, pikapäevarühma tööst, ringi- ja treeneritööst. Niisugune küllaltki detailne info annab põhjaliku ettekujutuse õpetaja ajakasutusest tööülesannete täitmiseks, võimaldab teha mitmeid huvipakkuvaid järeldusi. Kuivõrd ajakasutusele lisaks küsiti kõigi uuringus

osalenute käest ka vastajat kui õpetajat iseloomustavaid küsimusi (pedagoogilise töö staaž, kas tegemist on alg-, põhi- või keskkooliga, millisel kooliastmel töötava õpetajaga on tegemist, samuti kas kool asub linnas või maal), siis suurenevad võimalused õpetajate ajakulutuste struktuuri iseloomustamiseks veelgi.

Õpetaja tööülesanded on üsna mitmekesised ning nende täitmiseks kulub üksjagu sellist aega, millega ei arvesta ükski ametlik dokument. Ka käesolev küsimustik kuulub nende hulka ja sellegi küsimustiku täitmine nõudis õpetajalt küllaltki palju lisatööd. Mitte kõik ei suutnud selle täitmiseks piisavalt aega leida – nii järeldub küsimustikule lisatud kommentaaridest. Paljude jaoks on koormuse küsimus stressiallikas, samas ei usuta, et midagi on üldse võimalik muuta. Ka selgus, et isegi praegune üsna detailne küsimustik ei sisalda kõike seda, millega õpetaja peab tegelema. Küsimustik on täidetud erineva detailsusega, mõned panid kirja minutid (nagu juhendis kirjas), teised tunnid, kolmandad fikseerisid üldse kõige suuremad ajakulud. Sellest hoolimata on kogutud materjal huvitav ja kasulik.

Järgnev kokkuvõte õpetajate ajakasutusest algab üldise ülevaatega: milline oli nädala keskmine ajakulu kõikidele tööülesannete täitmisega seotud tegevustele kokku, aga samuti eraldi õpetamiseks ettevalmistamisele, õpetamisele, klassijuhataja tööle, koolitusele ja enesetäiendamisele, dokumentatsiooni täitmisele, muudele tegevustele. Seejärel on analüüsitud ajakulu tegevuste kaupa tööpäevadel, nädalavahetusel (laupäevadel ja pühapäevadel) ning lõpuks milline oli kogu nädala (nii tööpäevade kui puhkepäevade) keskmine ajakulu erinevatele tegevustele.

Samal põhimõttel analüüsiti ajakulu õpetajate staaži, koolitüübi (alg-, põhi- või keskkool), kooliastme ning kooli asukoha (linn/maa) järgi.

1. KÜSITLETUD ÕPETAJATE KONTINGENDI ISELOOMUSTUS

1.1. Küsitletud õpetajate ja analüüsis kasutatud ankeetide arv.

Kokku laekus 1143 täidetud ankeeti. Samas oli osa ankeetidest täidetud üldisest erineval viisil, mis ei võimaldanud nende sisestamist. Kokkuvõttes osutus võimalikuks sisestada ning analüüsida SPSS failina 1095 ankeeti. Seda arvu käsitlemegi edaspidi küsitletud õpetajate arvuna, ning neid ankeete täitnud õpetajaid küsitletud õpetajate kontingendina.

1.2. Küsitletud õpetajate kontingendi töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas

Et küsitletud kontingendi töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas varieerub olulisel määral – selle poolt kõnelevad andmed, mis on toodud Tabel 1. Kõige väiksem ettenähtud õppetundide arv nädalas moodustas 2, kõige suurem aga 41 tundi. Kõige enam esinevateks lepingulisteks koormusteks osutusid 22 ja 24 õppetundi nädalas (vastavalt 12,9 ja 13,6 protsendil õpetajatest, kes olid sellele küsimusele vastanud). Töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi nädalas jagunes küsimustikke täitnud õpetajaskond järgmiselt: poolte (50,5%) õpetajate töökoormus töölepingu järgi oli normi piires (18 kuni 24 tundi) (vt tabel 1.2). 37,4% uuringuga haaratud õpetajaskonnast töötasid lepinguga, mis nägi ette normi ületavat koormust (25 ja enam tundi). 12,1% oli neid, kelle koormus oli alla normkoormuse (st oli alla 18 tunni töö nädalas).

Sellise jaotuse võtsimegi andmete analüüsimise aluseks. Tabelist 1.2. selgub, et koormuse jaotus varieerub sõltuvalt nii kooli asukohast ning koolitüübist, kui ka õpetaja pedagoogilisest staažist ning kooliastmest. Kõige enam normist madalamat koormust esineb maa- ning algkoolides, eriti pedagoogide puhul, kes töötavad nii algkui põhikooliastmes; pedagoogilisest staaži puhul paistavad teistest madalama lepingus ettenähtud õppekoormuse poolest silma 5-10-aastase pedagoogilise staažiga õpetajad.

Kõige enam – peaaegu pooltel õpetajatel - kõrget (töölepingus fikseeritud) õppekoormust esineb linnakoolides ja keskkoolides. Eriti hõivatud on suurema pedagoogilise staažiga õpetajad. Ka iseloomustab kõrge ametlik töökoormus just neid

pedagooge, kes töötavad kõikides kooliastmetes. Andmed viitavad sellele, et õpetajate diferentseerumisele ametliku õppekoormuse järgi avaldab mõju „astmete komplekt“ koolis: keskkooli (gümnaasiumi) astme olemasoluga koolis kaasneb ka suurem lepingus ettenähtud õppetundide koormus.

1.3. Küsitletud õpetajate kontingendi jaotumine lepingus ettenähtud õppetundide arvu ning pedagoogide tööd iseloomustavate karakteristikute järgi.

Tabelid 1.3 ja 1.4 pakuvad informatsiooni selle kohta, kui suured on aruandes analüüsitud (ametliku koormuse järgi eristatud) õpetajate rühmad erinevates koolides ja erineva staažiga õpetajate puhul. Võime nähe, et mitte kõigi aruandes analüüsitud aspektide puhul ei ole mõtet vaadelda madala ametliku koormusega õpetajate tegelikku koormust: vastavad rühmad on liiga väikesed. Ka kõnelevad andmed selle poolt, et kõik head ja vead, mis ilmnevad reaalses ajakasutuses sellistes õpetajate rühmades nagu keskkoolis töötavad või suurt pedagoogilist staaži omavad õpetajad, osutuvad teatud mõttes „tüüpilisteks“ juba nende gruppide suuruse tõttu.

Tabel 1. Töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas

	Mitme õpetaja tööleping näeb ette vastavat õppetundide arvu	Mitu protsenti moodustavad vastava õppetunniarvuga õpetajad küsitletud kontingendist	Mitu protsenti moodustavad vastava õppetunni arvuga õpetajad sellele küsimusele vastanutest	Kumulatiivne protsent
2	1	.1	.1	.1
3	2	.2	.2	.3
4	5	.5	.5	.8
5	5	.5	.5	1.3
6	7	.6	.7	2.0
7	2	.2	.2	2.2
8	5	.5	.5	2.7
9	8	.7	.8	3.4
10	10	.9	1.0	4.4
11	6	.5	.6	5.0
12	11	1.0	1.1	6.1
13	8	.7	.8	6.9
14	11	1.0	1.1	8.0
15	16	1.5	1.6	9.6
16	13	1.2	1.3	10.8
17	13	1.2	1.3	12.1
18	36	3.3	3.5	15.7
19	24	2.2	2.4	18.0
20	48	4.4	4.7	22.8
21	61	5.6	6.0	28.8
22	131	12.0	12.9	41.7
23	74	6.8	7.3	49.0
24	138	12.6	13.6	62.6
25	80	7.3	7.9	70.4
26	71	6.5	7.0	77.4
27	66	6.0	6.5	83.9
28	57	5.2	5.6	89.6
29	36	3.3	3.5	93.1
30	22	2.0	2.2	95.3
31	18	1.6	1.8	97.0
32	7	.6	.7	97.7
33	2	.2	.2	97.9
34	1	.1	.1	98.0
35	16	1.5	1.6	99.6
36	1	.1	.1	99.7
37	1	.1	.1	99.8
40	1	.1	.1	99.9
41	1	.1	.1	100.0
Kokku vastasid küsimusele	1015	92.7	100.0	
Ei vastanud antud küsimusele	80	7.3		
KOKKU	1095	100.0		

Tabel 1.2. Töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas erinevatel õpetajate gruppidel

	<= 17	18-24	>=25
Kõik	12	51	37
<u>Kool asukoht:</u>			
maakool	16	54	30
linnakool	8	47	45
<u>Koolitüüp:</u>			
algkool	19	62	19
põhikool	17	59	24
keskkool	10	46	44
<u>Pedagoogiline staaž:</u>			
kuni 5 aastat	15	58	27
5-10 aastat	23	41	36
10-15 aastat	10	54	36
15-20 aastat	10	48	42
üle 20 aasta	11	50	39
<u>Kooliaste:</u>			
ainult algaste	15	72	13
alg- ja põhikoolis	23	52	25
põhikooliastmes	15	44	41
põhikooli ja keskkooli astmes	14	52	34
keskkooli astmes	8	60	32
kõikides kooliastmetes	7	40	53

Tabel 1.3. Küsitletud õpetajate kontingendi põhinäitajad: aruandes analüüsitud lõigetes

	Kokku	Sh töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas					
		<= 17		18-24		>=25	
		Arv	% üld-arvust	Arv	% üld-arvust	Arv	% üld-arvust
<u>Kooli asukoht:</u>							
maakool	474	70	6,4	245	22,4	133	12,1
linnakool	436	31	2,8	189	17,3	183	16,7
Vastus puudus	185						
<u>Koolitüüp:</u>							
algkool	32	6	0,5	19	1,7	6	0,5
põhikool	290	46	4,2	163	14,9	65	5,9
keskkool	534	48	4,4	233	21,3	224	20,5
lasteaed	33	2	0,2	2	0,2	12	1,1
kutsekool	9			2	0,2	4	0,4
Vastus puudus	197						
<u>Pedagoogiline staaž:</u>							
kuni 5 aastat	95	13	1,2	49	4,5	23	2,1
5-10 aastat	119	25	2,3	45	4,1	39	3,4
10-15 aastat	167	15	1,4	84	7,7	57	5,2
15-20 aastat	171	16	4,7	74	6,8	64	5,8
üle 20 aasta	511	52		244	22,3	192	17,5
Vastus puudus	32						
<u>Kooliaste:</u>							
koolieelne	32	2	0,2	1	0,1	12	1,1
ainult algaste	111	15	1,4	73	6,7	14	1,3
alg- ja põhikoolis	231	17	1,6	129	11,8	70	6,4
põhikooliastmes	222	49	4,5	111	10,1	55	5,0
põhikooli ja keskkooli astmes	365	24	2,2	140	12,8	183	16,7
keskkooli astmes	51	7	0,6	21	1,9	20	1,8
kõikides kooliastmetes	66	8	0,7	30	2,7	20	1,8
Vastus puudus	17						

Tabel 1.4. Küsitletud õpetajate kontingendi aruandes analüüsimata näitajad

	Kokku	Sh töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas					
		<= 17		18-24		>=25	
		Arv	% üld-arvust	Arv	% üld-arvust	Arv	% üld-arvust
<u>Ametijärk:</u>							
Järguta	4	1	0,1	1	0,1	2	0,2
Nooremõpetaja	37	12	1,1	17	1,6	6	0,5
Õpetaja	727	83	7,6	346	31,6	245	22,4
Vanemõpetaja	222	13	1,2	100	9,1	99	9,0
Metoodik	34	2	0,2	12	1,1	18	1,6
Vastus puudus	71						
<u>Maakond:</u>							
Tallinn	102	2	0,2	44	4,0	48	4,4
Harjumaa	89	10	0,9	38	3,5	38	3,5
Hiiumaa	29	5	0,5	8	0,7	10	0,9
Ida-Viru	117	18	1,6	48	4,4	30	2,7
Jõgeva	80	10	0,9	39	3,6	26	2,4
Järva	30	1	0,1	9	0,8	20	1,8
Lääne	71	7	0,6	31	2,8	27	2,5
Lääne-Viru	86	5	0,5	46	4,2	32	2,9
Põlva	39	1	0,1	32	2,9	6	0,5
Pärnu	5			2	0,2	3	0,3
Rapla	9	5	0,5	2	0,2	2	0,2
Saare	90	9	0,8	40	3,7	32	2,9
Tartu	96	13	1,2	60	5,5	19	1,7
Valga	76	15	1,4	33	3,0	24	2,2
Viljandi	77	5	0,5	36	3,3	29	2,6
Võru	82	11	1,0	35	3,2	33	3,0
Vastus puudus	17						
<u>Ankeedi keel:</u>							
eesti	967	103	9,4	463	42,3	345	31,5
vene	128	20	1,8	49	4,5	35	3,2

2. KUI PALJU AEGA KULUB ÕPETAJAL TÖÖÜLESANNETE TÄITMISEKS?

Üldine ülevaade

Tundide, sealhulgas asendustundide läbiviimine on ainult üks tegevus, millele õpetaja (nii siin kui ka edaspidi on silmas peetud põhikooli klasside klassi- ja aineõpetajaid ning gümnaasiumi aineõpetajaid) aeg kulub. Peale selle tuleb õpetajal täita veel mitmesuguseid ülesandeid, mis vähemal või rohkemal määral seostuvad otseselt pedagoogi tööga. Nendeks on õpetamiseks ettevalmistamine, mille võib omakorda jagada alategevusteks (näiteks töö planeerimine, õppevahendite valmistamine, tundides vajalike materjalide ettevalmistamine jne.), klassijuhataja töö oma väga laias spektris, enesetäiendamine mitmesuguste koolituste näol, dokumentatsiooni täitmine, muud tegevused alates õpilasürituste korraldamisest kuni tööga seotud käikude ja sõitude organiseerimiseni. Meeldib see õpetajatele või mitte, tuleb neil ometi leida ka nendele tegevustele koht oma nädala (mõne tegevuse puhul küll kuu või isegi kvartali) niigi napis ajaplaanis.

Järgnevalt antakse kõigepealt kõige üldisem ülevaade õpetajate ajakulutustest ning seda nädalasest normkoormusest lähtuvalt. Põhikooli klassi- ja aineõpetaja nädala normkoormus on teatavasti (nagu ka sissejuhatuses juba märgitud) 18-24 tundi, gümnaasiumi aineõpetajal aga 18-22 tundi nädalas. Kuiigi küllalt suure osa õpetajate nädala koormus mahub nendesse piiridesse, töötab märkimisväärne osa alla normkoormuse, teine osa aga üle normkoormuse. Nende gruppide proportsioonidest kirjutasime eelmises osas. Jättes siinkohal kõrvale üle või alla normkoormuse töötamise põhjused, (need ei olnud käesoleva uuringu eesmärgid), vaatleme lähemalt, kuidas jaotub normkoormusega töötavate õpetajate nende endi poolt kirja pandud ajaline eelarve, milline see on üle normkoormusega töötavatel õpetajatel ning kuidas kasutavad aega alla normkoormuse töötavad õpetajad. Olgu siinkohal märgitud, et õpetajate nädalakoormuse fikseerimise aluseks oli õpetaja töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas. Veel on oluline rõhutada, et ajakulutusi kõigi gruppide puhul vaadeldakse eraldi tööpäevadel, nädalavahetustel ning kokku (esmaspäevast pühapäevani), tuues kõigil juhtudel välja tegevusele kulutatud keskmise aja tundides.

2.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu

Õpetaja töö on mitmekesine. See ei piirdu ainult tundide andmisega, isegi mitte tundide andmise ja nendeks ettevalmistumisega. Seda kinnitab ka Tabel 2.1, mis iseloomustab normkoormusega töötavate õpetajate ajakulu vaadeldud perioodil ja toob välja erinevatele tegevustele kulutatud aja keskmiselt ühes nädalas. Normkoormusega töötavate õpetajate ajakulu tundide andmisele peaks mahtuma 18-24 tunni raamidesse, kogu nädala töökoormus aga vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele 35 tunni sisse. Tegelikult kulub neil õpetajatel kõigile tegevustele kokku 50,1 tundi, sh 5,6 h nädalavahetusel, so laupäeval ja pühapäeval. See on neile lubatust 15 tundi ja n.ö. keskmisest eestlasest üheksa tundi enam.

Oluline on märkida, et vähem kui pool (20,5 tundi ehk 41%) ajast kulub õpetamisele – põhiosa ajast tundide läbiviimisele ja väiksem osa asendustundide andmisele.

Põhiosa ajast läheb õpetamiseks ettevalmistamisele – 29,6 tunnist tervelt 16,2 tundi (vt tabelist muu tegevus ja selle jaotus). Siia on arvestatud ka enam kui viis tundi tööd nädalalõppudel. Oluline on siiski mainida, et põhiosa tööst (29,6 tunnist 24,2 tundi) teevad õpetajad ära tööpäeva jooksul, kusjuures nagu oligi arvata läheb suur hulk ajast õpetamiseks ettevalmistamisele (13,1h), väiksem osa klassijuhataja tööle, koolitusele ja enesetäiendamisele ja dokumentide vormistamisele.

Nagu juba mainitud, on õpetajad need, kes piltlikult öeldes töötavad seitse päeva nädalas. Nii kulub neil üle kolme tunni laupäeval ja pühapäeval tundideks ettevalmistamiseks. Et tööpäeval napib aega mitmeks teisekski vajalikuks tegevuseks kulub nädalalõppudel aega ka koolituseks ja enesetäiendamiseks, aga ka klassijuhataja tööle ja dokumentatsiooni täitmisele. Viimastele siiski loetud minutid.

Kahtlemata on töö laupäeviti seotud õpetajate kvalifikatsiooniga. Pikka aega õpetajana töötanu oskab oma aega planeerida ning teab, et hea puhkus nädalalõppudel annab vaimset ja füüsilist energiat nädal vastu pidada. Ka on pika staažiga õpetajatel head tunnikonspektid, mida on küll vaja aeg-ajalt aktualiseerida, kuid mida ei tule enamikel juhtudel nullist koostada. Aga just seda tuleb teha näiteks algajatel või väikese staažiga õpetajatel.

Normist, 35 tunnist suurem tegelik koormus (enam kui 50 tundi) on kahtlemata üks põhjus, mis muudab õpetajatöö stressirohkeks ning ei jäta piisavalt vaba aega laadimiseks ja lõõgastumiseks, mis on aga väga oluline, et pingelise tööga toime tulla.

2.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulud

Üle normkoormusega töötavate õpetajate ajakulud igapäevaste tööülesannete täitmiseks olid ettearvatult kõige suuremad. Kahe vaadeldud nädala jooksul töötasid nad keskmiselt 52,5 tundi nädalas, millest ligikaudu kümnendik (5,5 tundi) langes nädala lõupäevadele, so laupäevale ja pühapäevale (vt. Tabel 2.2) Tööpäevade keskmine töötundide arv nädalas ulatus 47 tunnini. Niisiis, kui Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud lühendatud tööaja kestuseks on 35 tundi nädalas, siis üle normkoormusega töötavate õpetajate tegelik ajakulu ületas seda poolteist korda.

Kogu ajakulust peaaegu poole haaras õpetamine – 22,9 tundi nädalas. Viimasest omakorda valdav osa (20 tundi) kulus tundide läbiviimisele. Rõhutagem siinkohal, et silmas on peetud astronoomilist tundi (60 minutit, mitte tavalist 45-minutilist koolitundi), mistõttu tundide läbiviimiseks kulunud aeg on väiksem, kui pealkirja järgi võiks arvata (vähemalt 25 tundi nädalas).

Suhteliselt palju aega kulutasid üle normkoormusega töötavad õpetajad muudele tegevustele, teisisõnu mitteõpetamisele. Kogu kahe nädala keskmine ulatus 29,4 tunnini nädalas, mis on ligi kolm viiendikku kogu tööajast. Tööpäevade järgi arvestades oli muudele tegevustele kulutatud aja osakaal küll veidi väiksem (umbes pool kogu tööajast), kuid siiski piisavalt kõrge. Umbes kümnendik kogu tööajast kulus muudele tegevustele, mida tuli täita laupäeval ja pühapäeval.

Muudest tegevustest kõige ajamahukam oli jällegi õpetamiseks ettevalmistamine – keskmiselt 16, 4 tundi nädalas, mis tööpäevade ja nädalalõppude vahel jagunes vastavalt 13 ja 3,4 tundi. Teisisõnu, õpetaja ei saa oma igapäevatööst vabaks ka nädalavahetustel, kusjuures see ei ole sugugi seotud ainult nn klassivälise tegevusega (nagu tihti võiks arvata), vaid igapäevane rutiinne töö. Umbes 8% tööajast, so 4,3 tundi kulus üle normkoormusega õpetajal klassijuhataja tööle, kusjuures vähemalt vaadeldaval perioodil langes see tööpäevade sisse. Kõige suurema koormusega töötavad õpetajad ei saa vabaks ka traditsioonilisest tegevusest õpetajate töös: ürituste organiseerimine,

sõitude korraldamine jne. Õnneks ei kulu ka sellel õpetajate kategoorial väga palju aega bürokraatlikele asjaajamistele nagu dokumentatsiooni täitmine.

2.3. Alla normkoormusega õpetajate ajakulud

Alla normkoormusega õpetajad töötasid nädalas, silmas on peetud esmalt tööpäevi, keskmiselt 31,6 tundi (vt. Tabel 2.3). Paraku ei piirdu õpetaja töö sageli ainult tööpäevadega, tihti tuleb väljas olla ka puhkepäevadel. Uuringu perioodil tuli seda teha keskmiselt 4,2 tundi nädalas. See omakorda tähendab, et vaadeldaval ajavahemikul töötasid alla normkoormusega õpetajad keskmiselt 35,8 tundi nädalas. See on üsna lähedane Valitsuse poolt kehtestatud töötundide määrale lühendatud tööaja kestuse korral.(35 tundi nädalas). Teisest küljest on küsitav, kas õpetaja peab ikka ligikaudu 12% (4,2 tundi nädalas) oma tööst tegema nädalavahetusel.

Eelpool esitatud kogu tööaja kõrval on äärmiselt oluline, milline osa ajast kulub õpetamisele, sealhulgas tundide läbiviimisele. Selgub, et alla normkoormusega õpetaja "kulutas" õpetamisele nädalas keskmiselt 12 tundi. Kuna nädalavahetustel tunde üldjuhul ei toimu, siis on ka kogu nädala keskmine sisuliselt sama - 12,1 tundi nädalas. Otseselt tundide läbiviimiseks kulus sellest keskmiselt kaks kolmandikku ehk 8,6 tundi. Võrreldes ühelt poolt õpetamisele ja teisalt kõigile tegevustele kulunud aega, tuleb tõdeda, et esimesena märgitu moodustas kogujast suhteliselt tagasihoidliku osa - õpetamisele kulus sellest veidi üle kolmandiku, tundide läbiviimisele veelgi vähem, natuke üle viiendiku. Põhiosa alla normkoormusega õpetajate ajast - jämedalt kolm viiendikku, numbriliselt 19,6 tundi - kulus kõikvõimalikele muudele tegevustele. Lisades siia nädalalõpul kulutatud aja, ulatus muudele tegevustele kulutatud aeg koguni keskmiselt 23,7 tunnini nädalas, mis vähendab veelgi õpetamisele kulutatud aja osakaalu kogu õpetaja ajalises eelarves.

Muudest tegevustest kõige suurema osa hõlmas õpetamiseks ettevalmistamine – keskmiselt 10,3 tundi nädalas, millest 1,9 tundi langes laupäevale-pühapäevale. Seega õpetamiseks ettevalmistamine jääb küll veidi maha ajast, mis kulub õpetamisele tervikuna, kuid on üsnagi võrreldav puhtalt tundide andmisega. Teisel kohal aja kulu mõttes alla normkoormusega õpetajate puhul olid tegevused seoses õpilasürituste korraldamisega, tööga seotud käigud ja sõidud. Teatud osa ajast (6-7% ehk 2-3 tundi nädala ajalises eelarvest) kulus klassijuhataja tööle ja enesetäiendamisele. Positiivsena

võiks märkida ehk veel seda, et dokumentatsiooni täitmisele kulutasid alla normkoormusega õpetajad suhteliselt vähe aega, keskmiselt vaid 0,6 tundi nädalas.

Tabel 2.1. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005). töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi. Õpetajad koormusega 18-24 õppetundi nädalas.

	Keskmine kulutatud aeg		
	Kahe nädala tööpäevade keskmine	Nädalavahetusel (laupäeval-pühapäeval) keskmiselt	Kokku kalendri-nädala jooksul (esmaspäevast pühapäevani) – kahe nädala keskmine
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg kokku	44,5	5,6	50,1
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	20,3	0,2	20,5
Sh Tundide läbiviimisele	16,7	0,1	16,8
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,0	0,3
A28. MUU TEGEVUSELE	24,2	5,4	29,6
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,1	3,1	16,2
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,1	0,3	4,4
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,0	1,1	3,1
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,8	0,1	0,9
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	4,2	0,8	5,0

Tabel 2.2. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005). töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi. Õpetajad koormusega 25 ja enam õppetundi nädalas.

	Keskmine kulutatud aeg		
	Kahe nädala tööpäevade keskmine	Nädalavahetusel (laupäeval- pühapäeval) keskmiselt	Kokku kalendri- nädala jooksul (esmaspäevast pühapäevani) – kahe nädala keskmine
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg kokku	47,0	5,5	52,5
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	22,9	0,2	23,1
Sh Tundide läbiviimisele	20,0	0,1	20,1
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,0	0,3
A28. MUU TEGEVUSELE	24,1	5,3	29,4
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,0	3,4	16,4
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,3	0,3	4,6
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	1,9	0,8	2,7
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	1,1	0,2	1,3
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25- 31 summa)	3,8	0,6	4,4

Tabel 2.3. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005). töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi. Õpetajad koormusega 17 ja alla selle õppetundi nädalas.

	Keskmine kulutatud aeg		
	Kahe nädala tööpäevade keskmine	Nädalavahetusel (laupäeval-pühapäeval) keskmiselt	Kokku kalendri-nädala jooksul (esmaspäevast pühapäevani) – kahe nädala keskmine
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg kokku	31,6	4,2	35,8
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	12,0	0,1	12,1
Sh Tundide läbiviimisele	8,6	0,0	8,6
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,5	0,0	0,5
A28. MUU TEGEVUSELE	19,6	4,1	23,7
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	8,4	1,9	10,3
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	2,6	0,3	2,9
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,3	1,1	3,4
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,6	0,0	0,6
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	5,7	0,8	6,5

3. ÕPETAJA AJAKULU SÕLTUVALT PEDAGOOGILISEST STAAŽIST

Pedagoogiline staaž võiks olla üks tegur, mis mõjutab õpetajate töökoormust. Pikema staažiga õpetajatel ei pruugi läbi viidavate tundide arv olla ei lühem ega pikem kui lühema staažiga õpetajatel. Küll aga võiks arvata, et nad saavad mitme teise ülesandega kiiremini hakkama, kui nende nooremad kolleegid. Kuivõrd need oletused paika peavad, peaks näitama järgnev analüüs, mida teostatakse üldise skeemi alusel, so eraldi normkoormusega, üle normkoormuse ja alla normkoormusega töötavate õpetajate kategoorias. Eraldi on vaatluse all nädala koormus tööpäevadel, nädalavahetustel ja kokku. Pedagoogilise staaži alusel on õpetajad jaotatud viide gruppi: (1) kuni 5 aastat; (2) 5-10 aastat; (3) 10-15 aastat; (4) 15-20 aastat; (5) üle 20 aasta.

3.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt pedagoogilisest staažist

Uuringu andmed lubavad kinnitada, et õpetajate keskmine töötundide arv nädalas sõltub teatud määral tõepoolest pedagoogilisest staažist. Paraku mitte selliselt, nagu käesoleva osa sissejuhatuses eeldatud, so pikema staažiga pedagoogide nädala keskmine töötundide arv on väiksem kui lühema staažiga õpetajatel. Vastupidi, suurema kogemusega (staaži üle 20 aasta) normkoormusega õpetajate nädala keskmine töötundide arv ulatus 52,3 tunnini, samas kui alla 5 aastase staažiga jäi see 46,1 tunni peale (vt. Tabel 3.1). Erinevus seega 6,2 tundi. Sarnane olukord on jälgitav ka siis, kui vaadelda eraldi töötamist tööpäevadel ja nädalalõppudel – ikka oli pikema staažiga õpetajate nädala töötundide arv suurem kui vähema kogemusega kolleegidel. Aga mis kõige olulisem – nii ühe kui teise grupi korral ületas nädala keskmine töötundide arv jällegi kõik mõistlikud piirid.

Analüüsides õpetamisele, sealhulgas tundide läbiviimisele kulutatud aega selgub, et erinevused ei olegi nii suured. Pikema staažiga õpetajad töötasid vaid kuni poolteist tundi kauem kui nende nooremad kolleegid. Näiteks alla 5 aastase staažiga õpetajad kulutasid õpetamisele nädalas keskmiselt 19,4 tundi, üle 20 aastase staažiga aga 20,7 tundi, tundide läbiviimisele kulutatud aja osas olid vastavad arvud 16,1 ja 16,8. Siit võib teha järelduse, et erinevused erineva staažiga õpetajate kogu tööajas tulenevad kuskilt mujalt, aga mitte sellest, et vanemad õpetajad annaksid rohkem tunde kui nooremad..

Tõepoolest, vaadates andmeid, mis iseloomustavad õpetajate ajalisi kulutusi muudele tegevustele ilmneb, et ka selles osas ületavad kogenumad kolleegid nooremaid. Teisisõnu, just muu tegevuse arvelt kasvabki pikema staažiga õpetajate nädala töötundide arv suuremaks kui noorematel. Vanemate 31,6 tunnile nädalas on noorematel vastu panna 4,9 tundi vähem ehk 26,7 tundi. Seejuures ei tulene selline erinevus mitte õpetamiseks ettevalmistamiseks kulutatud ajast, vaid rohkem klassijuhataja tööle kulutatud ajast, aga samuti mitmesuguste ürituste korraldamisele kulutatud ajast. Huvitav küll, aga pikema staažiga õpetajad jaksavad noorematest aktiivsemalt (vähemalt ajakulu näitab seda) kaasa lüüa ka nendes tegevustes, mis ei ole otseselt tundide läbiviimine või veidi laiemalt – õpetamine.

3.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt pedagoogilisest staažist

Üle 20 aastase staažiga ja üle normkoormuse töötavate õpetajate keskmine töötundide arv nädalas oli vaadeldaval perioodil 54,6 tundi, alla 5 aastase staažiga aga 48,2 tundi (vt. Tabel 3.2). Mõlemad on väga suured arvud, võrreldes just õpetajatele kehtestatud lühendatud tööajaga, so 35 tunniga nädalas. Et üle normkoormusega õpetajate keskmine töötundide arv nädalas on veelgi suurem kui normkoormusega õpetajatel, on üsna loomulik, sest nende ajakulud õpetamisele, sealhulgas tundide läbiviimisele on suuremad, kui teistel gruppidel. Näiteks pikima staažiga õpetajad kulutasid õpetamisele 23,4 tundi nädalas, sealhulgas tundide läbiviimisele 20,2 tundi, lühima kogemusega aga vastavalt 20,5 ja 18,7 tundi nädalas. Seega siis suhteliselt suurest töötundide arvust veidi rohkem kui kaks viiendikku kulus õpetamisele, natuke alla kahe viiendiku tundide läbiviimisele.

Üle normkoormusega õpetajad sarnanesid ka muudes aspektides eelpool kirjeldatud normkoormusega õpetajatega ja see väljendub järgnevas. Muudele tegevustele kulutatud aja osas ületasid pikima staažiga õpetajad (keskmiselt 31,6 tundi nädalas) selgelt alla 5 aastase staažiga kolleege (26,7 tundi). Sellest suurima ajamahuga oli õpetamiseks ettevalmistamine, mille puhul erinevused vaadeldavate gruppide vahel ulatusid 2,7 tunnini. Pikima kogemusega õpetajad kulutasid rohkem aega ka klassijuhataja tööle, aga samuti ürituste organiseerimisele ning tööga seotud käikude ja sõitude korraldamisele.

Tabel 3.1 . Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja pedagoogilise staaži järgi. Normkoormusega õpetajad

	PEDAGOOGILINE STAAŽ: Keskmine kulutatud aeg tundides														
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel					Keskmiselt nädalas - nädalavahetusel					Keskmiselt nädalas - kokku				
	Kun i 5 aa	5-10 aa	10- 15 aa	15- 20 aa	Üle 20 aa	Kun i 5 aa	5-10 aa	10- 15 aa	15- 20 aa	Üle 20 aa	Kun i 5 aa	5-10 aa	10- 15 aa	15- 20 aa	Üle 20 aa
Õpetajad koormusega 18-24 õppetundi nädalas:															
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	40,9	43,5	42,8	44,2	46,3	5,2	5,2	4,5	5,8	6,0	46,1	48,7	47,3	50,0	52,3
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	19,1	20,5	20,9	20,1	20,5	0,3	0,0	0,1	0,1	0,2	19,4	20,5	21,0	20,2	20,7
Sh Tundide läbiviimisele	15,9	16,9	17,0	17,2	16,8	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	16,1	17,0	17,1	17,2	16,8
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,1	0,2	0,3	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2	0,3	0,5
A28. MUU TEGEVUSELE	21,8	23,0	21,9	24,1	25,8	4,9	5,2*	4,4	5,7	5,8	26,7	28,2 **	26,3	29,8	31,6
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,1	12,6	11,9	13,1	13,7	3,0	3,1	2,5	2,7	3,4	16,1	15,7	14,4	15,8	17,1
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	3,0	3,6	3,5	4,1	4,5	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4	3,1	3,8	3,7	4,5	4,9
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	1,8	2,0	2,1	1,9	2,2	1,1	1,3	0,9	1,3	1,0	2,9	3,3	3,0	3,2	3,2
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,8	0,7	0,6	0,6	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9	0,8	0,7	0,7	1,0
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25- 31 summa)	3,1	4,1	3,8	4,4	4,5	0,6	0,4	0,7	1,2	0,9	3,7	4,5	4,5	5,6	5,4

*Ümmardamise viga: summa 5,1

**Ümmardamise viga: summa 28,1

Tabel 3.2 . Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja pedagoogilise staaži järgi. Üle normkoormusega õpetajad

	PEDAGOOGILINE STAAŽ: Keskmine kulutatud aeg tundides														
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel					Keskmiselt nädalas - nädalavahetusel					Keskmiselt nädalas - kokku				
	Kuni 5 aa	5-10 aa	10- 15 aa	15- 20 aa	Üle 20 aa	Kuni 5 aa	5-10 aa	10- 15 aa	15- 20 aa	Üle 20 aa	Kuni 5 aa	5-10 aa	10- 15 aa	15- 20 aa	Üle 20 aa
Õpetajad koormusega 25 ja enam õppetundi nädalas:															
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg kokku	43,4	44,9	46,0	45,7	48,6	4,8	4,6	5,2	5,0	6,0	48,2	49,5	51,2	50,7	54,6
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	20,5	23,7	22,5	22,9	23,2	0,0	0,1	0,3	0,0	0,2	20,5	23,8	22,8	22,9	23,4
Sh Tundide läbiviimisele	18,7	20,6	19,7	19,8	20,1	0,0	0,1	0,3	0,0	0,1	18,7	20,7	20,0	19,8	20,2
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,2	0,5	0,4	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5	0,4	0,3	0,3
A28. MUU TEGEVUSELE	22,9	21,2	23,5	22,8	25,4	4,8	4,5	4,9	5,0	5,8	27,7	25,7	28,4	27,8	31,2
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	12,0	12,0	12,1	12,4	13,8	2,9	2,8	3,1	3,1	3,8	14,9	14,8	15,2	15,5	17,6
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	3,9	3,3	4,2	4,6	4,6	0,2	0,3	0,2	0,1	0,4	4,1	3,6	4,4	4,7	5,0
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	1,8	1,3	1,9	2,4	1,8	0,9	0,6	0,8	1,0	0,9	2,7	1,9	2,7	3,4	2,7
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	1,1	1,1	1,2	0,8	1,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	1,3	1,3	1,3	1,0	1,2
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25- 31 summa)	4,1	3,5	4,1	2,6	4,1	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	4,7	4,1	4,8	3,2	4,7

4. ÕPETAJA AJAKULU SÕLTUVALT KOOLITÜÜBIST

Järgmisena iseloomustatakse õpetajate nii kogu töötundide arvu kui ka õpetamisele, selleks ettevalmistamisele, klassijuhataja tööle, enesetäiendamisele jne kulutatud aega sõltuvalt koolitüübist, milleks on põhikool ja keskkool.

4.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt koolitüübist

Tabel 4.1. analüüsib 18-24-tunnise nädalakoormusega õpetajate tegelikku koormust erinevatel tasemetel, so põhikoolis ja keskkoolis. Tuleb rõhutada, et märkimisväärset vahet ei ole: kui põhikoolis on nädala keskmine kogukoormus (arvestatud on ka laupäevad ja pühapäevad) 50,7 tundi, siis keskkooliastmes on see vaid mõnevõrra väiksem, - 49,9 tundi. Põhiosa koormusest langeb tööpäevadele (esmaspäevast reedeni): põhikooli 50,7 tunnist üldkoormusest 45 tundi (89%) ja keskkooli 49,9 tunnist 44,1 tundi (88%).

Kahtlemata on tegemist väga suure koormusega, mis ületab selgelt valitsuse määrusega õpetajatele kehtestatud 35-tunnilise, aga ka üldise nõudena kehtestatud 41-tunnise tööpäeva pikkuse.

Vähem kui pool toodud ajast kulub otseselt õpetamisele: põhikoolis tööpäeval (esmaspäevast-reedeni) 45 tunnist 20,1 tundi (45%); keskkoolis 44,1 tunnist samuti 20,1 tundi (46%).

Põhiosa ajast kulub muule tegevusele, mille seas on ilmselgelt esikohal tundideks ettevalmistamine. Siingi ei ole erilist vahet põhikoolil ja keskkoolil: esimeses kulub muule tegevusele 24,9 tundi, millest suurem osa (53%) kulubki õpetamiseks ettevalmistamisele, teises on vastav näitaja 24 tundi, millest tundideks valmistumisele läheb 55% sellest ajast.

Tööpäevadel läheb õpetaja aeg veel klassijuhataja tööle (mõlemas astmes keskmiselt neli tundi nädalas) ning dokumentatsiooni vormistamiseks (põhikoolis 2,2 ja keskkoolis 1,9 tundi).

Õpetajate puhul on üheks märkimisväärseks jooneks nädalalõppudel töötamine, mis tõstab tööpäevade kõrge koormuse veelgi kõrgemaks. Laupäevadel ja pühapäevadel kulub õpetaja tööle pühendatud aeg eelkõige õpetamiseks ettevalmistamisele (materjali otsing, sellega tutvumine jms), millega nädala keskel ei ole aega või jõudu tegeleda. Mõnevõrra rohkem aega kulub tundideks ettevalmistamiseks nädalalõppudel keskkooliõpetajatel (3,4 tundi),

põhikooliõpetajatel on see näitaja 2,8 tundi. Põhjust eriliste erinevuste väljatoomiseks siiski ei ole. Koormused on erinevate kooliastmete õpetajatel suhteliselt ühtlased.

Laupäeviti-pühapäeviti pühendavad õpetajad oma aega ka koolitusele ja enesetäiendamisele (mida võib laias plaanis vaadata samuti kui ühte tundideks ettevalmistamise erivormi), teatud aeg läheb ka klassijuhatajatööle (nädalalõpuüritused) ning loetud minutid dokumentide vormistamisele.

4.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt koolitüübist

On selge, et mida suurem on töölepingus fikseeritud tundide arv, seda rohkem töötunde nädalas õpetajal koguneb. Just seda näitab Tabel 4.2, mis käsitleb 25- ja enama tundide arvuga õpetajate koormust. Põhikooliõpetajate koormus on esmaspäevast pühapäevani 51,9 tundi, millest 47,4 tundi ehk 91% langeb tööpäevadele, keskkooliõpetajate koormus samal ajavahemikul on 53,5 tundi, millest 47,6 tundi ehk 89% kulub esmaspäevast reedeni.

25- ja enama tunnise koormusega keskkooliõpetajatel kulub pool ajast otseselt õpetamisele, põhikooli õpetajatel on see ligilähedane poolele (48%). Teine pool kulub muudele tegevustele, millest ka antud grupis läheb üle poole ajast tundideks ettevalmistamisele. Olulisi erinevusi kooliastmeti ei ole: põhikooli puhul on see näitaja 13,4 tundi ja keskkooli puhul 13,1 tundi. Oma osa tundide andmisest ülejäävast ajast kulub klassijuhataja tööle: 17% põhikooliõpetajatel ja 19% keskkooliõpetajatel (tundides vastavalt 4,1 ja 4,4 tundi). Veidi aega - 2 ja 1,6 tundi vastavalt kooliastmele - kulub koolitusele ning 0,7 ja 1,2 tundi dokumentide vormistamisele.

Küll aga on vaadeldavas grupis suuremad erinevused ajas, mida nimetatud koormusega õpetajad pühendavad tööle nädalalõppudel. Põhikooliõpetajad 4,5 ja keskkooliõpetajad 5,9 tundi, mis moodustab kogu tegelikust koormusest vastavalt üheksa ja üksteist protsenti. Nagu eeldada võiski, kulub see aeg õpetamiseks ettevalmistamisele, järgnevad koolitus ja enesetäiendamine ning klassijuhataja kohustuste täitmine, vähene aeg ka nädala keskel täitmata jäänud dokumentide lõplikuks vormistamiseks.

Kui vaadelda alla ja üle 25-tunnise koormusega õpetajate töötamist nädalalõppudel, siis keskkooliõpetajate osas olulist vahet ei ole. Küll aga on selge vahe põhikooliõpetajate puhul: 18-24-tunnise nädalakoormusega õpetajad kulutavad tööga seotud ülesannete täitmiseks üle tunni aja rohkem aega (vastavalt 5,7 ja 4,5

tundi), kusjuures õpetamiseks ettevalmistamisele kulub neil mõlemal täpselt võrdne aeg (2,8 tundi).

Keskkooliõpetajate puhul sellist erinevust ei ole. Kui midagi märkida, siis vaid seda, et suurema koormusega õpetajatel kulub nädalalõppudel veidi rohkem aega tundideks ettevalmistamiseks.

4.3. Alla normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt koolitüübist

Alla 17-tunnise koormusega õpetajatel toimub võrreldes kahe eelnevalt vaadeldud grupiga oluline tegeliku koormuse langus. Kõigile tegevustele kulutavad sellise koormusega põhikooliõpetajad esmaspäevast pühapäevani 35,8 ja keskkooliõpetajad 36 tundi, mis moodustab 18-24-tunnise koormusega õpetajate üldkoormusest põhikooliõpetajate puhul 71% ja keskkooliõpetajate puhul 72% (vt. Tabel 4.3).

25 ja enama tunnikoormusega õpetajate puhul on need näitajad vastavalt 69% ja 67%. Väikese koormusega õpetajatel läheb ka vähem aega õpetamisele (põhikooliõpetajatel tööpäevade 31,7 tunnist 12,5 tundi ehk 39% ja keskkooliõpetajatel 31,2 tunnist 11,9 tundi ehk 38%⁹). Vastavalt sellele kulub rohkem aega muuks tegevuseks. Võiks ju eeldada, et muust tegevusest moodustab põhiosa tundideks ettevalmistamine (just nii oli see kahe eelnevalt vaadeldud grupi juures). Paraku kulub põhikooliõpetajatel tööädala sees selleks 7,9 tundi ehk 41% ja keskkooliõpetajatel mõnevõrra rohkem ehk 9,2 tundi, mis teeb 48% tundide andmisest ülejäänud ajast.

Võrreldes kahe eelneva grupiga kulub väiksema koormusega töötavatel õpetajatel vähem aega klassijuhatajatööle, kuid enam aega võtab näiteks koolitus ja enesetäiendamine.

Ka väikese koormusega õpetajad töötavad nädalavahetustel, küll mõnevõrra vähem kui norm- või normist suurema koormusega töötavad õpetajad, kuid siiski märkimisväärse arvu tunde. Põhikooliõpetajad neli ja keskkooliõpetajad 4,7 tundi, mis teeb nädalas tundide andmisest ülejäävast ajast vastavalt 17% ja 20%. Sel ajal valmistatakse ette tunde, koolitatakse end ja tegeletakse enesetäiendusega ning täidetakse klassijuhataja ülesandeid. Vaid dokumente täitmisele ei kulu neil sisuliselt üldse aega.

Tabel 4.1. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja koolitüübi järgi.

	KOOLITÜÜP: Keskmine kulutatud aeg tundides					
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel		Keskmiselt nädalas - nädalavahetusel		Keskmiselt nädalas - kokku	
	Põhikool	Kesk-kool	Põhikool	Kesk-kool	Põhikool	Kesk-kool
Õpetajad koormusega 18-24 õppetundi nädalas:						
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	45,0	44,1	5,7	5,8	50,7	49,9
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	20,1	20,1	0,3	0,1	20,4	20,2
Sh Tundide läbiviimisele	16,5	17,0	0,1	0,1	16,6	17,1
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3
A28. MUU TEGEVUSELE	24,9	24,0	5,4	5,7	30,3	29,7
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,2	13,3	2,8	3,4	16,0	16,7
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,1	4,0	0,2	0,4	4,3	4,4
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,2	1,9	1,2	1,1	3,4	3,0
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,4	1,1	0,1	0,1	0,5	1,2
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	5,0	3,7	1,1	0,7	6,1	4,4

Tabel 4.2. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja koolitüübi järgi.

	KOOLITÜÜP: Keskmine kulutatud aeg tundides					
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel		Keskmiselt nädalas - nädalavahetusel		Keskmiselt nädalas - kokku	
	Põhikool	Kesk-kool	Põhikool	Kesk-kool	Põhikool	Kesk-kool
Õpetajad koormusega 25 ja enam õppetundi nädalas:						
<i>A1. Kõigile</i> tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	47,4	47,6	4,5	5,9	51,9	53,5
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	22,9	23,8	0,1	0,1	23,0	23,9
Sh Tundide läbiviimisele	20,0	20,9	0,0	0,0	20,0	20,9
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,2	0,4	0,0	0,0	0,2	0,4
A28. MUU TEGEVUSELE	24,5	23,8	4,4	5,8	28,9	29,6
Sh						
A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,4	13,1	2,8	3,9	16,2	17,0
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,1	4,4	0,2	0,3	4,3	4,7
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,0	1,6	0,8	0,8	2,8	2,4
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,7	1,2	0,1	0,2	0,8	1,4
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	4,3	3,5	0,5	0,6	4,8	4,1

Tabel 4.3. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja koolitüübi järgi.

	KOOLITÜÜP: Keskmine kulutatud aeg tundides					
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel		Keskmiselt nädalas - nädalavahetusel		Keskmiselt nädalas - kokku	
	Põhi-kool	Kesk-kool	Põhi-kool	Kesk-kool	Põhi-kool	Kesk-kool
<u>Õpetajad koormusega 17 ja alla selle õppetundi nädalas:</u>						
<i>A1. Kõigile</i> tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	31,7	31,2	4,1	4,8	35,8	36,0
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	12,45	11,9	0,05	0,1	12,5	12,0
Sh Tundide läbiviimisele	9,1	8,6	0,0	0,0	9,1	8,6
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,6	0,4	0,0	0,0	0,6	0,4
A28. MUU TEGEVUSELE	19,25	19,3	4,05	4,7	23,3	24,0
Sh						
A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	7,9	9,2	1,5	2,4	9,4	11,6
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	2,7	2,1	0,7	0,1	3,4	2,2
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,65	2,5	0,95	1,3	3,6	3,8
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,4	0,6	0,0	0,0	0,4	0,6
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	5,6	4,9	0,9	0,9	6,5	5,8

5. ÕPETAJA AJAKULU SÕLTUVALT KOOLIASTMEST

Järgnevalt on iseloomustatud õpetajate keskmist nädalakoormust kooliastme järgi, so õpetajate koormust, kes õpetavad kas (1) alg- või alg- ja põhikoolis, (2) ainult põhikoolis, (3) ka keskkoolis (so keskkooli astmes, põhikooli ja keskkooli astmes, kõikides kooliastmetes). Eristatakse kahte gruppi õpetajaid: 18-24 tunnise ning 25 ja enama tunnise koormusega õpetajaid.

5.1. Normkoormusega õpetaja ajakulu sõltuvalt kooliastmest

Suurim nädalakoormus (esmaspäevast pühapäevani) on neil 18-24 tundi andvatel õpetajatel, kes õpetavad alg- või alg- ja põhikoolis – 51,4 tundi, järgnevad keskkooliõpetajad (49,8 tundi) ning seejärel põhiastmes õpetavad õpetajad (48 tundi) (vt. Tabel 5.1). Samasugune pilt avaneb ka tööädala koormus analüüsimisel: alg- või alg- ja põhikooliõpetajatel 46 tundi, keskkooliõpetajatel 43,8 tundi ja põhikooliõpetajatel 42,8 tundi. Järjestus muutub, kui vaadelda koormust nädalalõppudel - kõige enam kulutavad õppetööle seotud probleemidele laupäeviti-pühapäeviti oma aega need õpetajad, kes kas osaliselt või täielikult õpetavad keskkooliastmes – kuus tundi.

Erinevate astmete õpetajatel kulub tundide (nii põhi- kui asendustundide) andmisele ühesugune aeg – ca 45%. Väikesed erinevused tulevad ilmsiks muude tegevuste analüüsimisel. Nii näiteks kulub neil õpetajatel, kes annavad tunde kas ainult algklassides või siis nii alg- kui põhikoolis rohkem aega õpetamiseks ettevalmistamisele, aga ka koolituseks ja enesetäienduseks. Tööädalas kulub selleks 4,8 tundi, millele lisandub veel veidi (keskmiselt 0,2 tundi) nädalalõppudel (kokku viis tundi). Näiteks põhikooli- ja keskkooliõpetajatel kulub tundide ettevalmistamiseks nädalas 3,9 tundi. Samas kulub keskkooliõpetajatel mõnevõrra rohkem aega dokumentide täitmiseks, seda küll eelkõige tööädala sees.

Siiski on erinevused piisavalt väikesed, et teha järeldust justkui oleks mõne kooliastme õpetajate keskmine koormus teistest mäekõrguselt üle. Kõikide kooliastmete õpetajate koormus on võrreldes kehtestatud normiga kõrge juba tööädala sees, millele lisandub veel töötamine nädala lõpus, mis tõstab koormust veel ning ei võimalda ka õpetajatel niigi pingelisest tööst piisavalt välja puhata.

5.2. Üle normkoormusega õpetaja ajakulu sõltuvalt kooliastmest

Põhimõtteliselt samasugune on ka järeldus 25 ja enama tunnikoormusega õpetajate puhul (vt. Tabel 5.2). Kuna tunnikoormus on suurem, on ka nädala keskmine koormus suurem. Alg- või alg- ja põhikooli õpetajatel 51,1 tundi, põhikooliõpetajatel 54 ja keskkooliõpetajatel 52,9 tundi. Mõningad erinevused on täheldatavad tööädala koormuse puhul. Näiteks ei ole vaadeldavas grupis võrreldes nädalas 18-24 tundi andvate õpetajatega oluliselt suurem – vastavalt 46,5 ja 46 tundi. Küll erinevad aga mõnevõrra põhikooli- ja keskkooliõpetajate koormused kahes vaadeldavas grupis – koormusega 18-24 tundi on see vastavalt 42,8 ja 43,8 tundi, 25 ja enam tunnikoormuse puhul 48,8 ja 47 tundi. Kui alg- ning alg- ja põhikooli- ning keskkooliõpetajate grupis on aja kasv toimunud eranditult õpetamisele kuluva aja kasvu arvelt (sellele kulub tööädalas vastavalt 22,9 ja 23,6 tundi), siis põhikooliõpetajatel on suurenenud nii õpetamiseks kui muuks tegevuseks kuluv aeg.

Kui keskkooliõpetajatel jaguneb õpetamiseks ja muuks tegevuseks kuluv aeg võrdselt, siis teistes gruppides kulub enam aega õpetamiseks ettevalmistamisele, klassijuhataja tööks, koolituseks ja enesetäiendamiseks jt tegevusteks. Siiski ei ole erinevused nii suured, et lubavad vaekausi kindlalt ühele või teisele poole asetada. Laupäeviti ja pühapäeviti kulutavad kõikide kooliastmete õpetajad teatud aja koolitööle, millest põhiosa kulub tundideks ettevalmistamisele.

Kõige enam teevad tööd nädalavahetusel keskkooliõpetajad (5,8 tundi), siis põhikooliõpetajad (5,2 tundi) ja seejärel need, kes õpetavad kas ainult algkoolis või nii alg- kui põhikoolis. Samas kulub näiteks klassijuhataja tööle kõige enam aega põhikooliõpetajatel (nädalas kokku 5,4 tundi), siis alg- ning alg- ja põhikooliõpetajatel (5 tundi) ja viimaseks keskkooliõpetajatel (4,2 tundi). Koolituse ja enesetäiendamise puhul on teine ja kolmas koht vahetuses.

Tabel 5.1. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja kooliastme järgi

	KOOLIASTE: Keskmine kulutatud aeg tundides								
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel			Keskmiselt nädalas - nädalavahetustel			Keskmiselt nädalas - kokku		
	Alg, alg- ja põhi	Ainult põhiaste	Ka kesk kool	Alg, alg- ja põhi	Ainult põhiaste	Ka kesk kool	Alg, alg- ja põhi	Ainult põhiaste	Ka kesk kool
Õpetajad koormusega 18-24 õppetundi nädalas:									
<i>A1. Kõigile</i> tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	46,0	42,8	43,8	5,4	5,2	6,0	51,4	48,0	49,8
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	20,7	19,8	20,3	0,2	0,2	0,2	20,9	20,0	20,5
Sh Tundide läbiviimisele	16,5	16,7	17,3	0,1	0,0	0,1	16,6	16,7	17,4
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,4
A28. MUU TEGEVUSELE	25,3	23,0	23,5	5,2	5,0	5,8	30,5	28,0	29,3
Sh									
A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,1	12,6	13,2	2,8	2,8	3,6	15,9	15,4	16,8
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,8	3,7	3,5	0,2	0,2	0,4	5,0	3,9	3,9
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,4	1,6	2,0	1,1	1,1	1,0	3,5	2,7	3,0
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,6	0,6	1,0	0,1	0,1	0,1	0,7	0,7	1,1
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	4,4	4,5	3,8	1,0	0,8	0,7	5,4	5,3	4,5

Tabel 5.2. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja kooliastme järgi

	KOOLIASTE: Keskmine kulutatud aeg tundides								
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel			Keskmiselt nädalas - nädalavahetustel			Keskmiselt nädalas - kokku		
	Alg, alg- ja põhi	Ainult põhiaste	Ka kesk kool	Alg, alg- ja põhi	Ainult põhiaste	Ka kesk kool	Alg, alg- ja põhi	Ainult põhiaste	Ka kesk kool
Õpetajad koormusega 25 ja enam õppetundi nädalas									
<i>A1. Kõigile</i> tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	46,5	48,8	47,0	4,6	5,2	5,9	51,1	54,0	52,9
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	22,9	23,0	23,6	0,2	0,0	0,1	23,1	23,0	23,7
Sh Tundide läbiviimisele	19,5	20,2	20,9	0,1	0,0	0,1	19,6	20,2	21,0
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,4	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	0,4
A28. MUU TEGEVUSELE	23,6	25,8	23,4	4,4	5,2	5,8	28,0	31,0	29,2
Sh									
A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	12,0	14,0	13,0	2,5	3,4	3,9	14,5	17,4	16,9
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,7	5,0	3,9	0,3	0,4	0,3	5,0	5,4	4,2
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	1,7	2,1	1,7	0,7	0,7	0,9	2,4	2,8	2,6
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,9	0,7	1,2	0,1	0,2	0,1	1,0	0,9	1,3
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	4,3	4,0	3,6	0,8	0,5	0,6	5,1	4,5	4,2

6. ÕPETAJA AJAKULU SÕLTUVALT KOOLI ASUKAOHAST

Lõpuks võtame vaatluse alla õpetajate töökoormuse sõltuvuse kooli asukohast lõikes maa ja linn. Eesti kõrge linnastumise taseme juurde selles lõikes suuri erinevusi õpetajate töökoormuses olla ei tohikski. Siiski võiks arvata, et väiksemate maakoolide korral, kus õpilasi vähem kui suurtes linnakoolides, on ka õpetajate koormus mõnevõrra väiksem. Aga selle paikapidavust/paikapidamatust näitab järgnev analüüs.

6.1. Normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooli asukohast

Tabelis 6.1 esitatud andmetest järeldub, et linnakoolide õpetajate töötatud keskmine tundide arv nädalas oli tõepoolest veidi kõrgem kui maakoolide õpetajate oma. See erinevus ei olnud küll suur, vaid 1,8 tundi, kuid ikkagi olemas. Linnakoolide õpetajad töötasid veidi rohkem (ühe tunni võrra) ka nädalavahetustel, aga samuti normaalse töönädala (esmaspäevast reedeni) jooksul. Muidugi ei saa siinkohal kuidagi mööda asjaolust, et nii linna kui ka maakoolide õpetajate koormus vähemalt vaadeldud perioodi jooksul oli äärmiselt kõrge - 50 tunni ringis nädalas, mis ületab selgelt nii lühendatud tööaja kestuse kui ka tavalise töönädala pikkuse.

Vaadeldes maa- ja linnakoolide õpetajate ajakulu üksikute tegevuste lõikes ilmnes, et õpetamisele kulutasid maakoolide õpetajad veidi rohkem aega kui linnakoolide õpetajad - umbes ühe tunni jagu. Kuivõrd aga tundide läbiviimiseks kasutatud aeg on enam-vähem võrdne, siis on alust arvata, et maakoolide õpetajatel kulus rohkem aega õpetamisega kaasnevatele tegevustele nagu näiteks õpilaste järeleaitamine, konsultatsioonid, pikapäevarühma töö, ringide juhendamine, treeneritöö jne.

Maa- ja linnakoolide õpetajate võrdlus muudele tegevustele kulutatud aja lõikes näitas jällegi, et linnakoolide õpetajate koormus on suurem. Kusjuures nüüd ulatus erinevus juba 3 tunnini, vastavalt keskmiselt 28,7 ja 31,6 tundi nädalas. Linnakoolide õpetajate koormus ületas maakoolide oma ka nii nädalavahetusel kui ka tavalisel töönädalal töötamise osas. Märkimata ei saa jätta tõsiasja, et muudele tegevustel kulutatud aeg ületas nii linnas kui ka maal selgelt õpetamisele kulutatud aja, rääkimata tundide läbiviimisele kulunud ajast. Kui näiteks tundide läbiviimiseks kulus maakooli õpetajal keskmiselt 17,1 tundi nädalas, siis muudele tegevustele 28,7 tundi, vahe seega 11,6 tundi, linnakooli õpetajate puhul olid vastavad arvud 16,9, 31,6 ja 14,7. Siit tõusetub küsimus: kas muudele tegevustele kulutatud aeg ei ole liiga suur? Tõsi, olulise osa sellest

täidab õpetamiseks ettevalmistamisele kulunud aeg, mis linnakoolides on isegi veidi suurem kui tundide läbiviimisele kulunud aeg – vastavalt 17,7, ja 16,9 tundi nädalas. Klassijuhataja tööle kulutatud aeg on linnakoolide õpetajate korral 0,7 tunni võrra kõrgem kui maakoolide õpetajatel, enesetäiendamisele läinud aeg aga võrdne.

6.2. Üle normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooli asukohast

Vaadeldava kategooria maakoolide õpetajate keskmine töötundide arv nädalas ületas kahe tunniga vastava grupi linnakoolides töötavate õpetajate sama näitaja – kui maakooli õpetaja töötas uuringunädalal keskmiselt 53,5 tundi, siis linnakooli õpetaja 51,5 tundi (vt. Tabel 6.2). Ka nädalavahetusel tegi maakooli õpetaja vähemalt ajalisel veidi rohkem tööd kui linnaõpetaja. Õpetamisele, sealhulgas tundide läbiviimisele kulutasid üle normkoormusega õpetajad nii maal kui linnas enam-vähem ühepalju aega, sest pooltunnist erinevust ei saa lugeda oluliseks.

Võrreldes muudele tegevustele kulutatud aega üldise töötundide arvuga nädalas, tuleb veelkord tõdeda, et see on suhteliselt suur. Maakoolide õpetajal kulus selleks 57% kogu nädala ajalises eelarvest, linnakoolide õpetajal aga 55%. Veelgi drastilisem pilt ilmneb siis, kui võrrelda muudele tegevustele kulutatud aega õpetamisele või tundide andmisele läinud ajaga. See proportsioon on eriti tundide andmise aspektist kindlalt viimase kahjuks, st muudele tegevustele kulunud aja maht on kindlalt suurem kui tundide läbiviimisele kulunud maht. Ja jällegi, üle 50% muust tegevusest hõlmab õpetamiseks ettevalmistamine, kusjuures linnakoolide õpetajad saavad sellega veidi kiiremini hakkama, kui maakoolide omad. See on seda huvitavam, et tundide läbiviimisele kulunud aeg oli linnakoolides suurem. Koolitusele ja enesetäiendamisele kulunud aeg oli maakoolide ja linnakoolide õpetajatel peaaegu võrdne, küll aga ei saa jätta märkimata, et võrreldes normkoormusega ja alla noorkoormusega õpetajaga, kulutas ülenormkoormusega õpetaja enesetäiendamisele vähem aega. Teisipidi ka mõistetav – niigi suure koormuse kõrval ei jäägi enam aega ega jõudu (juurde)õppimiseks.

6.3. Alla normkoormusega õpetajate ajakulu sõltuvalt kooli asukohast

Alla normkoormusega õpetajate kogu töötundide arv nädalas on maakoolide puhul veidi (1,5 tundi) kõrgem, kui linnakoolide õpetajate korral. Viimased said hakkama keskmiselt 35,1 tunniga nädalas, esimestel kulus selleks aga 36,8 tundi (vt. Tabel 6.3). Natuke veelgi suuremad erinevused ilmsid õpetamisele kulunud aja osas: maakoolide pedagoogid õpetasid keskmiselt 13,0 tunni eest nädalas, samas kui linnakoolides kulus selleks keskmiselt 10,8 tundi.

Muule tegevusele kulutatud aja osas tervikuna linna- ja maakoolide õpetajad teineteisest oluliselt ei erinenud. Kuni pooltunnist lahknevust ei saa selleks veel lugeda. Ka õpetamiseks ettevalmistamisele kasutatud ajamaht oli mõlema vaadeldava grupi korral enam-vähem võrdne. Küll aga tuli sisse suurem vahe kõikvõimalike ürituste organiseerimisel ja käikude korraldamisel, mille puhul maakoolide õpetajad kulutasid selgelt rohkem aega, kui linnakoolide õpetajad. Maal on selliste ürituste korraldamine/organiseerimine ilmselt märksa keerukam või nõuavad nad vähemalt suuremat ajaressurssi, mis viib ka maakoolide õpetajate kogu nädala töötatud tundide arvu veidi suuremaks võrreldes linnakoolide õpetajate omaga.

Tabel 6.1. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005-27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja kooli asukoha järgi

	Keskmine kulutatud aeg tundides					
	Keskmiselt nädalas - tööpäevad		Keskmiselt nädalas - nädalavahetustel		Keskmiselt nädalas – Kokku	
	Maa- koolides	Linna- koolides	Maa- koolides	Linna- koolides	Maa- koolides	Linna- koolides
Õpetajad koormusega 18-24 õppetundi nädalas:						
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg kokku	44,6	45,4	5,3	6,3	49,9	51,7
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	21,1	20,0	0,1	0,1	21,2	20,1
Sh Tundide läbiviimisele	17,0	16,8	0,1	0,1	17,1	16,9
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,3	0,0	0,1	0,3	0,3
A28. MUU TEGEVUSELE	23,5	25,4	5,2	6,2	28,7	31,6
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	12,7	14,0	2,8	3,7	15,5	17,7
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,0	4,5	0,2	0,4	4,2	4,9
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,0	2,1	1,2	1,0	3,2	3,1
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,3	1,3	0,1	0,2	0,4	1,5
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	4,5	3,5	0,9	0,9	5,4	4,4

Tabel 6.2. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005-27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja kooli asukoha järgi

	Keskmine kulutatud aeg tundides					
	Keskmiselt nädalas - tööpäevad		Keskmiselt nädalas - nädalavahetustel		Keskmiselt nädalas – Kokku	
	Maa- koolides	Linna- koolides	Maa- koolides	Linna- koolides	Maa- koolides	Linna- koolides
Õpetajad koormusega 25 ja enam õppetundi nädalas:						
<i>A1. Kõigile</i> tegevustele kulutatud aeg <i>kokku</i>	47,6	46,3	5,9	5,2	53,5	51,5
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	22,8	23,2	0,1	0,1	22,9	23,3
Sh Tundide läbiviimisele	19,8	20,3	0,1	0,1	19,9	20,4
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,3	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3
A28. MUU TEGEVUSELE	24,8	23,1	5,8	5,1	30,6	28,2
Sh A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	13,6	12,5	3,8	3,3	17,4	15,8
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	4,5	4,2	0,3	0,3	4,8	4,5
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	1,8	1,7	0,9	0,8	2,7	2,5
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,5	1,4	0,1	0,1	0,6	1,5
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	4,4	3,3	0,7	0,6	5,1	3,9

Tabel 6.3. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005-27.11.2005 andmete alusel) töölepingus ettenähtud õppetundide arvu ja kooli asukoha järgi

	Keskmine kulutatud aeg tundides					
	Keskmiselt nädalas - tööpäevad		Keskmiselt nädalas - nädalavahetustel		Keskmiselt nädalas – Kokku	
	Maa- koolides	Linna- koolides	Maa- koolides	Linna- koolides	Maa- koolides	Linna- koolides
Õpetajad koormusega 17 ja alla selle õppetundi nädalas:						
A1. Kõigile tegevustele kulutatud aeg kokku	32,6	30,8	4,2	4,3	36,8	35,1
A3. Õpetamisele (tegevuste 7-11 summa)	13,0	10,7	0,0	0,1	13,0	10,8
Sh Tundide läbiviimisele	9,1	7,9	0,0	0,0	9,1	7,9
Sh Asendustundide läbiviimisele	0,7	0,2	0,0	0,0	0,7	0,2
A28. MUU TEGEVUSELE	19,6	20,1	4,2	4,2	23,8	24,3
Sh						
A2. Õpetamiseks ettevalmistamisele (tegevuste 1-6 summa)	8,5	8,9	2,0	1,8	10,5	10,7
A4. Klassijuhataja tööle (tegevuste 12-19 summa)	2,3	3,5	0,1	0,9	2,4	4,4
A5. Koolitusele ja enesetäiendamisele (tegevuste 20-22 summa)	2,3	3,2	1,2	0,6	3,5	3,8
A6. Dokumentatsiooni täitmisele (tegevuste 23-24 summa)	0,4	0,7	0,0	0,1	0,4	0,8
A7. Muudele tegevusaladele (tegevuste 25-31 summa)	6,1	3,8	0,9	0,8	7,0	4,6

KOKKUVÕTE

Eelnevalt kirja pandud ülevaade andis ettekujutuse sellest, kui palju aega kulub õpetajatel tööülesannete täitmiseks keskmiselt ühe nädala jooksul. Õpetamine, konkreetsemalt tundide läbiviimine, on ainult üks tahk õpetaja igapäevatööst. Peale selle tuleb õpetajal kulutada aega tundideks ettevalmistamisele, klassijuhataja tööle, enesetäiendamisele, dokumentatsiooni täitmisele ja veel mitmele muule tegevusele (näiteks õpilasürituste korraldamisele või õppekäikude organiseerimisele). Küsimus on selles, kas kõik need tegevused mahuvad Vabariigi Valitsuse määrusega õpetajatele kehtestatud lühendatud tööaja sisse ära? Või vähemalt üldise töönädala sisse? Milline on erinevatele tegevustele kuluva aja omavahelised proportsioonid, eelkõige aga ühelt poolt õpetamise ja teisalt kogu muu tegevuse vahekord.

Eesti Haridustöötajate Liidu poolt ettevalmistatud ja läbiviidud uuringu andmete analüüs näitas, et õpetajate nädala keskmine töötundide arv on väga suur. Ainult alla normkoormusega töötavate õpetajate korral jäi see enam-vähem Valitsuse kehtestatud lühendatud tööaja (35 tundi nädalas) sisse. Nii normkoormusega, rääkimata üle normkoormusega töötavatel õpetajatel ulatus nädala keskmine töötundide arv 50 lähedale või isegi üle selle, mis ületab ligu poolteist korda eelpool mainitud 35 nädalatunni piiri, aga samuti normaalse töönädala pikkuse.

Õpetamisele kulus märgitud nädalatundide üldarvust vähemus – keskmiselt 40%. Olenevalt õpetajate grupist (põhikooli või keskkooli, maa või linnakooli, pikema või lühema pedagoogilise staažiga õpetaja), võib see protsent veidi kõikuda siia või sinnapoole, kuid üldpilt jäi samaks – õpetamisele kulutatud aeg jääb muule tegevusele alla. See on seda enam märkimisväärne, et õpetamine haarab peale tundide läbiviimise ka asendustundide andmist, õpilaste järeleaitamist, konsultatsioone, pikapäevarühma tööd, ringi- ja treeneritööd.

Kõigest eelnevast väljajäänud tegevused haarasid õpetaja nädala ajalisest eelarvest ligikaudu 60%. Tõsi, suur osa sellest kulus tundideks ettevalmistamisele. Teatud aeg kulus ka klassijuhataja tööle, enesetäiendamisele, ürituste ja õppekäikude

korraldamisele jne. Kõik eelnimetatud tegevused on pedagoogitöö lahutamatud osised, kuid ikkagi on nendele tegevustele kulunud aja osakaal õpetaja üldises ajabüджетis äärmiselt suur. Ehk annab just nende arvelt vähendada õpetajate ülepaisutatud nädala töötundide arvu, viia seda veidigi mõistlikumale tasemele. Kas pole suur koormus, eeskätt just õpetamisele lisanduv tegevus, ka üks põhjusi, miks me räägime juba pikka aega noorte õpetajate puudusest koolis?

LISA 1

LP ÕPETAJAD!
ÕPETAJA KÜSITLUS 14.11-27.11.2005. A

EHLi juhatus pöördub Teie poole palvega täita võimalikult objektiivselt järgnev küsitlus õpetaja tööaja ja tööülesannete kohta. Küsitluse eesmärgiks on vajadusel taotleda täiendavaid ametikohti õpetaja töö abistamiseks ja tulemuslikkuse tõstmiseks (näit abiõpetaja, psühholoog, sotsiaaltöötaja, logopeed jne). Loodame, et küsitluse vastamisest võtab osa arvukalt õpetajaid. Täidetud küsitluslehed palume kooli a/ü usaldusisiku poolt kokku koguda ja anda EHL maakonna- /linnaliitu hiljemalt **30. novembriks** nende edastamiseks EHLi koondi tegemiseks.

Lugupeetud õpetajad, ärge võtke seda tarbetu lisäülesandena, vaid vajadusel õpetajate töö kergendamiseks ja selleks koolis vajalike eelduste loomiseks.

Sven Rondik
EHL juhatuse esimees

Mis ainet(aineid) õpetate

Kas töötate maakoolis , linnakoolis , algkoolis, , põhikoolis , keskkoolis(gümnaasiumis)

Õpetaja pedagoogilise töö staaž on kuni 5 a , 5-10 a , 10-15 a , 15-20 a , üle 20 a

Mis on Teie praegune ametijärk

Töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas on

Õpetate ainult algastmes , põhikooliastmes , keskkooli(gümnaasiumi) astmes , kõikides kooliastmetes , alg- ja põhikooli astmes , põhikooli ja keskkooli (gümnaasiumi) astmes

		Kulutatud aeg minutites													
		14.11	15.11	16.11	17.11	18.11	19.11	20.11	21.11	22.11	23.11	24.11	25.11	26.11	27.11
Ei tegelnud ühegi loetletud tegevusega (0)															
Haiguslehel (x), sel päeval ei ole õppetunde (▲)															
ÕPETAMISEKS ETTEVALMISTAMINE															
1.	Töö planeerimine														
2.	Tundide sisuline ettevalmistamine														
3.	Asendustundide sisuline ettevalmistamine														
4.	Õppevahendite valmistamine (ka internetist materjalide otsimine)														
5.	Tundides vajalike materjalide ettevalmistamine (materjalide paljundamine, klassis vajalike materjalide väljapanek jne)														
6.	Õpilastööde kontrollimine – hindamine														
ÕPETAMINE															
7.	Tundide läbiviimine														
8.	Asendustundide läbiviimine														
9.	Õpilaste järeleaitamine, konsultatsioonid														
10.	Pikapäevarühma töö (ka vastavate dokumentide vormistamine)														

УВАЖАЕМЫЕ УЧИТЕЛЯ!
ОПРОС УЧИТЕЛЕЙ С 14.11 ПО 27.11.2005 Г.

Правление ЭРСПС обращается к Вам с просьбой заполнить по возможности наиболее объективно следующий вопросник о рабочем времени и трудовых заданиях учителя. Цель опроса добиваться по мере надобности дополнительных должностей для оказания помощи и повышения результативности труда учителя (напр., помощник учителя, психолог, социальный работник, логопед и т.д.) Надеемся, что в опросе примут участие многие учителя. Просим доверенных лиц профсоюза собрать заполненные вопросники и передать их в уездные/ городские союзы ЭРСПС не позднее **30 ноября** для их направления в ЭРСПС и составления сводки.

Уважаемые учителя, не воспринимайте этот опрос как бесполезное дополнительное задание, а как в случае надобности - создание необходимых предпосылок в школе и для облегчения труда учителя.

Председатель правления ЭРСПС
Свен Рондик

Какой предмет (предметы) ведете

Работаете ли Вы в сельской , городской , начальной , основной , средней школе (гимназии)

Педагогический стаж учителя до 5 лет , от 5 до 10 лет , от 10 до 15 лет , от 15 до 20 лет , более 20 лет

Какой у Вас сейчас должностной разряд

Количество уроков в неделю, предусмотренное трудовым договором

Обучаете только в ступени начальной , основной , средней школы (гимназии) , во всех ступенях , в ступени начальной и основной школы , в ступени основной и средней школы (гимназии)

	Потраченное время в минутах													
	14.11	15.11	16.11	17.11	18.11	19.11	20.11	21.11	22.11	23.11	24.11	25.11	26.11	27.11
Не занимался ни одним из перечисленных видов деятельности (0) На больничном листе (х), не было уроков в этот день (▲)														
ПОДГОТОВКА К ОБУЧЕНИЮ														
1. Планирование работы														
2. Подготовка уроков (по содержанию)														
3. Подготовка уроков по замещению														
4. Подготовка учебных пособий (а также поиск материалов в интернете)														
5. Подготовка необходимых для урока материалов (ксерокопирование, выставление в классе материалов)														
6. Проверка-оценка работ учащихся														
ОБУЧЕНИЕ														
7. Проведение уроков														
8. Проведение уроков замещения														
9. Проведение дополнительных занятий, консультаций для учащихся														
10. Работа группы продленного дня (а также														

оформление соответствующих документов)	
11. Кружковая, тренерская работа (а также оформление соответствующих документов)	
РАБОТА КЛАССНОГО РУКОВОДИТЕЛЯ	
12. Проведение уроков классного руководства	
13. Родительские собрания	
14. Развивающие беседы	
15. Посещение на дому	
16. Занятия с отстающими и учащимися с отклонениями в поведении	
17. Подготовка и проведение ученических мероприятий, олимпиад и т.д.	
18. Общение с другими учителями и руководством школы по проблемам, связанным с классным руководством	
19. Заполнение документации по классному руководству	
УЧЕБА И САМОУСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ	
20. Самообразование в школе	
21. Самообразование вне школы	
22. Самоусовершенствование по специальности	
ЗАПОЛНЕНИЕ ДОКУМЕНТАЦИИ (за исключением кл. рук., рук. кружка, тренера, группы продленного дня)	
23. Заполнение документации э-школы	
24. Оформление различных протоколов	
ДРУГИЕ СФЕРЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	
25. Организация мероприятий учащихся (если не классный руководитель)	
26. Дежурство	
27. Походы и поездки, связанные с работой	
28. Дополнительная техническая работа (в связи с компьютером и т.д.)	
29. Иная деятельность	
30. Иная деятельность	
31. Иная деятельность	
Итого все время на каждый вид деятельности в минутах	

Замечания по целесообразности опроса, предложения по дополнительным вопросам и т.п.

LISA 2

LISA 2. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005)
ÜKSIKTEGEVUSTE LÕIKES

Tabel 1. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005) üksiktegevuste lõikes töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi. Õpetajad koormusega 18-24 õppetundi nädalas

Tegevus Tööpäevadel (esmaspäevast reedeni)	Keskmine kulutatud aeg tundides		
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel	Keskmiselt nädalas- nädalavahet.	Keskmiselt nädalas - Kokku
Üksiktegevustele (1-31) kulutatud aeg:			
1. Töö planeerimine	1,4	0,3	1,7
2. Tundide sisuline ettevalmistamine	4,6	1,1	5,7
3. Asendustundide sisuline ettevalmistamine	0,1	0,0	0,1
4. Õppevahendite valmistamine (ka internetist materjalide otsimine)	1,7	0,6	2,3
5. Tundides vajalike materjalide ettevalmistamine (materjalide paljundamine, klassis vajalike materjalide väljapanek jne)	1,5	0,1	1,6
6. Õpilastööde kontrollimine – hindamine	3,8	1,0	4,8
7. Tundide läbiviimine	16,7	0,1	16,8
8. Asendustundide läbiviimine	0,3	0,0	0,3
9. Õpilaste järeleaitamine, konsultatsioonid	1,7	0,0	1,7
10. Pikapäevarühma töö (ka vastavate dokumentide vormistamine)	0,7	0,0	0,7
11. Ringitöö, treeneritöö (ka vastavate dokumentide vormistamine)	0,9	0,1	1,0
12. Klassijuhataja tundide läbiviimine	0,4	0,0	0,4
13. Lastevanemate koosolekud	0,3	0,0	0,3
14. Arenguestlused	0,5	0,0	0,5
15. Kodude külastamine	0,1	0,0	0,1
16. Tegelemine õpiraskuste ja käitumishälvetega õpilastega	0,7	0,0	0,7
17. Õpilasuuringute, olümpiaadide jt teiste ürituste ettevalmistamine ja läbiviimine	0,9	0,2	1,1
18. Suhtlemine teiste õpetajate ja kooli juhtkonnaga klassijuhatamisega seotud probleemidega	0,7	0,0	0,7
19. Klassijuhataja dokumentatsiooni täitmine	0,5	0,1	0,6
20. Täiendkoolitus koolis	0,3	0,1	0,4
21. Täiendkoolitus väljaspool kooli	0,8	0,5	1,3
22. Ametialane enesetäiendus	0,9	0,5	1,4
23. E-kooli dokumentatsiooni täitmine	0,55	0,05	0,6
24. Mitmesuguste protokollide täitmine	0,25	0,05	0,3
25. Õpilasuuringute korraldamine (kui ei ole klassijuhataja)	0,2	0,1	0,3
26. Korrapidamine	1,2	0,0	1,2
27. Tööga seotud käigud ja sõidud	1,1	0,2	1,3
28. Tehniline lisatöö	0,55	0,21	0,65
29.-31. Muu tegevus	1,1	0,4	1,5

Tabel 2. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005) üksiktegevuste lõikes töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi. Õpetajad koormusega 25 ja enam õppetundi nädalas

Tegevus Tööpäevadel (esmaspäevast reedeni)	Keskmine kulutatud aeg tundides		
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel	Keskmiselt nädalas- nädalavahet.	Keskmiselt nädalas - Kokku
Üksiktegevustele (1-31) kulutatud aeg:			
1. Töö planeerimine	1,3	0,3	1,6
2. Tundide sisuline ettevalmistamine	4,2	1,1	5,3
3. Asendustundide sisuline ettevalmistamine	0,1	0,0	0,1
4. Õppevahendite valmistamine (ka internetist materjalide otsimine)	1,6	0,5	2,1
5. Tundides vajalike materjalide ettevalmistamine (materjalide paljundamine, klassis vajalike materjalide väljapanek jne)	1,5	0,1	1,6
6. Õpilastööde kontrollimine – hindamine	4,3	1,4	5,7
7. Tundide läbiviimine	20,0	0,1	20,1
8. Asendustundide läbiviimine	0,3	0,0	0,3
9. Õpilaste järeleaitamine, konsultatsioonid	1,9	0,0	1,9
10. Pikapäevarühma töö (ka vastavate dokumentide vormistamine)	0,2	0,0	0,2
11. Ringitöö, treeneritöö (ka vastavate dokumentide vormistamine)	0,5	0,0	0,5
12. Klassijuhataja tundide läbiviimine	0,4	0,0	0,4
13. Lastevanemate koosolekud	0,2	0,0	0,2
14. Arenguestlused	0,7	0,0	0,7
15. Kodude külastamine	0,1	0,0	0,1
16. Tegelemine õpiraskuste ja käitumishälvetega õpilastega	0,6	0,0	0,6
17. Õpilasürituste, olümpiaadide jt teiste ürituste ettevalmistamine ja läbiviimine	0,9	0,2	1,1
18. Suhtlemine teiste õpetajate ja kooli juhtkonnaga klassijuhatamisega seotud probleemidega	0,8	0,0	0,8
19. Klassijuhataja dokumentatsiooni täitmine	0,6	0,1	0,7
20. Täiendkoolitus koolis	0,3	0,1	0,4
21. Täiendkoolitus väljaspool kooli	1,0	0,3	1,3
22. Ametialane enesetäiendus	0,6	0,4	1,0
23. E-kooli dokumentatsiooni täitmine	0,9	0,1	1,0
24. Mitmesuguste protokollide täitmine	0,2	0,1	0,3
25. Õpilasürituste korraldamine (kui ei ole klassijuhataja)	0,2	0,0	0,2
26. Korrapidamine	1,1	0,0	1,1
27. Tööga seotud käigud ja sõidud	0,9	0,2	1,1
28. Tehniline lisatöö	0,5	0,1	0,6
29.-31. Muu tegevus	1,1	0,3	1,4

Tabel 3. Õpetajate keskmine nädala töökoormus tundides (14.11.2005 – 27.11.2005) üksiktegevuste lõikes töölepingus ettenähtud õppetundide arvu järgi. Õpetajad koormusega 17 ja alla selle õppetundi nädalas

Tegevus Tööpäevadel (esmaspäevast reedeni)	Keskmine kulutatud aeg tundides		
	Keskmiselt nädalas - tööpäevadel	Keskmiselt nädalas- nädalavahet.	Keskmiselt nädalas - Kokku
Üksiktegevustele (1-31) kulutatud aeg:			
1. Töö planeerimine	1,1	0,2	1,3
2. Tundide sisuline ettevalmistamine	2,9	0,7	3,6
3. Asendustundide sisuline ettevalmistamine	0,2	0,0	0,2
4. Õppevahendite valmistamine (ka internetist materjalide otsimine)	1,3	0,3	1,6
5. Tundides vajalike materjalide ettevalmistamine (materjalide paljundamine, klassis vajalike materjalide väljapanek jne)	1,0	0,2	1,2
6. Õpilastööde kontrollimine – hindamine	1,9	0,5	2,4
7. Tundide läbiviimine	8,6	0,0	8,6
8. Asendustundide läbiviimine	0,5	0,0	0,5
9. Õpilaste järeleaitamine, konsultatsioonid	1,1	0,0	1,1
10. Pikapäevarühma töö (ka vastavate dokumentide vormistamine)	0,8	0,0	0,8
11. Ringitöö, treeneritöö (ka vastavate dokumentide vormistamine)	1,0	0,1	1,1
12. Klassijuhataja tundide läbiviimine	0,2	0,0	0,2
13. Lastevanemate koosolekud	0,2	0,0	0,2
14. Arenguestlused	0,3	0,0	0,3
15. Kodude külastamine	0,1	0,0	0,1
16. Tegelemine õpiraskuste ja käitumishälvetega õpilastega	0,5	0,0	0,5
17. Õpilasuuringute, olümpiaadide jt teiste ürituste ettevalmistamine ja läbiviimine	0,5	0,3	0,8
18. Suhtlemine teiste õpetajate ja kooli juhtkonnaga klassijuhatamisega seotud probleemidega	0,6	0,0	0,6
19. Klassijuhataja dokumentatsiooni täitmine	0,2	0,0	0,2
20. Täiendkoolitus koolis	0,2	0,1	0,3
21. Täiendkoolitus väljaspool kooli	1,2	0,3	1,5
22. Ametialane enesetäiendus	0,9	0,7	1,6
23. E-kooli dokumentatsiooni täitmine	0,3	0,0	0,3
24. Mitmesuguste protokollide täitmine	0,3	0,0	0,3
25. Õpilasuuringute korraldamine (kui ei ole klassijuhataja)	0,6	0,1	0,7
26. Korrapidamine	0,7	0,0	0,7
27. Tööga seotud käigud ja sõidud	1,3	0,2	1,5
28. Tehniline lisatöö	1,2	0,2	1,4
29.-31. Muu tegevus	1,9	0,3	2,2